

Námskrá

húmanískrar fermingarfræðslu

Undirbúningur fermingarbarna í
aðdraganda borgaralegrar fermingar

**Námskrá húmanískrar
fermingarfræðslu
2021**

Ritstjórn:
Eydís Blöndal og
Inga Straumland.

Myndir fengnar á Unsplash.

Húmanísk fermingarfræðsla

Borgaraleg fering er valkostur fyrir öll ungmenni sem vilja staldra við á tímamótum og fagna þeim með uppbyggilegu námskeiði og hátíðlegri athöfn. Ungmenni sem fermast borgaralega sækja feringarfræðslu í aðdraganda athafnarinnar. Markmið feringarfræðslu Siðmenntar er að rækta með markvissum hætti þá þekkingu og færni sem styrkir einstakling til að verða gagnrýnn og virkur þátttakandi í nútímasamfélagi. Siðmennt nýtir húmanísk sjónarhorn við mótun þessarar menntunar.

Markmið

- Að feringarbarnið öðlist innsýn í húmanísk viðfangsefni, færni til að beita gagnrýnni hugsun og taka þátt í heimspekilegri samræðu.
- Að undirbúa feringarbarnið fyrir þau tímamót að komast í fullorðinna tölu.
- Að bjóða upp á valkost í feringarfræðslu og feringarathöfn sem er óháð trúarbrögðum og byggist á sammannlegum gildum.

Húmanismi í hnotskurn

Húmanismi er lýðræðisleg og siðræn lífsskoðun sem byggist á því að hver einstaklingur hafi rétt til að móta líf sitt og gefa því merkingu. Húmanismi stuðlar að því að byggja upp mannúðlegt samfélag á grundvelli siðferðiskerfis sem endurspeglar mannleg og náttúruleg gildi í anda rökhyggju og óháðrar athugunar á forsendum mannglegrar hæfni. Húmanismi er handan trúarbragða og beitir ekki yfirnáttúrulegum túlkunum á tilverunni.

- *Húmanismi í hnotskurn, Humanists International*

Kennsluhættir

Viðfangsefni húmanismans eru tekin fyrir með heimspekilegum umræðum, leikjum og æfingum. Hver hópur fær handleiðslu frá leiðbeinanda sem nálgast viðfangsefnin með faglegri hlutlægni og býður fermingarbörnunum öruggt rými til að ræða saman og hlusta hvert á annað. Leiðbeinendur fara í hæfnismat áður en þau eru ráðin og hafa flest bakgrunn í hugvísindum og/eða kennslu.

Á meðan á námskeiðinu stendur vakna yfirleitt upp spurningar á borð við þær um hvernig lífi sé best að lifa, hver sé tilgangur lífsins, hvað sé rétt og hvað sé rangt. Á námskeiðinu er leitast eftir því að færa okkur nær einhverju sem líkist svörum — en helst leggjum við áherslu á að kenna unga fólkinu sem námskeiðin sækja hvernig þau geta beitt gagnrýnum aðferðum í sinni eigin leit að svörum.

Á hverju vori er boðið upp á fermingarfræðslu með mismunandi sniði eftir þörfum hvers og eins: vikuleg námskeið, helgarnámskeið og námskeið í fjarnámi. Hver leiðbeinandi hefur talsvert frjálsræði við val kennsluaðferða en viðfangsefnin eru þó ávallt þau sömu.

Er fermingin opin öllum?

Fermingin er opin öllum ungmennum, óháð uppruna, kyni, kynhneigð, trú eða lífsskoðunum. Hvorki ungmenntin né foreldrar þeirra þurfa að vera skráð í Siðmennt til að fermast hjá okkur. Aldursviðmið er 13–15 ára

Meginstoðir fræðslunnar

Fermingarfræðslan samanstendur af þeim viðfangsefnum húmanismans sem hæfa best þeim þroska sem fólk tekur út á unglingsárunum. Námskráin er byggð upp með þeim hætti að hún fangar viðfangsefni námskeiðsins á heildrænan máta og leiðir þátttakendur í gegnum þær stóru spurningar sem kunna að vakna í náminu. Efninu er ávallt miðlað þannig að það hæfi aldri og áhuga ungmennanna og með því markmiði að virkja þau. Meginstoðirnar fjórar kallast *stofninn*, *sjálfið*, *samfélagið* og *samhengið*.

Stofninn

Samband okkar við grundvöll tilverunnar

Sjálfið

Samband okkar við okkur sjálf

Samfélagið

Samband okkar á milli

Samhengið

Samband okkar náttúruna og umheiminn

STOFNINN

Samband okkar við grundvöll tilverunnar

Í fyrsta hluta námskeiðsins er farið yfir þær grundvallarspurningar sem leggja grunninn að fjölbreyttum viðfangsefnum fermingarfræðslunnar. Þessar spurningar snúa að tilkomu jarðlegrar tilvistar okkar og tilgangi hennar, sem og að því hvernig við getum skapað okkur jákvætt og uppbyggilegt viðhorf til lífsins. Þá nær fermingarbarnið tökum á grundvallarverkfærum húmanískrar og heimspekilegrar samræðu.

Viðfangsefni

- Húmanismi –
veraldleg og
siðferðileg lífssýn
- Gagnrýnin hugsun
- Frumspeki

Í lok þessa hluta hefur fermingarbarnið...

- ... kynnt sér grunngildi húmanisma og tilgang borgaralegrar fermingar,
- ... gert sér grein fyrir nytsemi og mikilvægi heimspekilegrar samræðu og rökræðu, þekkir virka hlustun og hefur sjálfstraust til að tjá eigin skoðun,
- ... fengið tækifæri til og æft sig að vera víðsýnt og gagnrýnið,
- ... tekist á við frumspekilega hugsun.

SJÁLFIÐ

Samband okkar við okkur sjálf

Mikilvægasta samband okkar í þessu lífi er sambandið við sjálf okkur. Fjallað er um hvernig hægt er að efla það samband og um mikilvægi þess að það sé heilbrigt og jákvætt. Umræðuefni eru tilfinningar, sjálfsmynd og sjálfsvirðing, kynvitund og kynferði. Sömu leiðis er farið yfir hvað mótar sjálfsmyndina og hvernig sú mótun hefur áhrif á heimsmynd okkar og gildi.

Viðfangsefni

- Sjálfsmynd og sjálfsvirðing
- Tilfinningar
- Gildismat
- Geðheilbrigði
- Kynvitund og kynferði

Í lok þessa hluta hefur fermingarbarnið...

- ... ígrundað grunninn að eigin heimsmynd,
- ... fengið innsýn í fjölbreytileika tilfinninga, hvaðan þær spretta og hvernig best er að lifa lífi í sátt við alla tilfinningaflórana,
- ... kafað í eigin sjálfsmynd.

SAMFÉLAGIÐ

Samband okkar á milli

Út frá persónulegri heimsmynd okkar er nærtækast að spyrja hvernig samfélög myndast og virka með ólíkum einstaklingum með öll sín einstöku sjónarhorn, hvernig okkar persónulegu gildi birtast í samskiptum við annað fólk, og hvernig þau leggja grunninn að sameiginlegum skilningi samfélagsins á siðferði og réttlæti. Fjallað verður um lýðræði, fjölmenningu, rasisma, kynjafræði, mannréttindi, fjölmiðlalæsi og fleira.

Viðfangsefni

- Siðfræði, réttlæti og mannréttindi
- Félagsfærni, samkennd og vinátta
- Fjölmenning og inngilding
- Fjölmiðlalæsi og samfélagsmiðlar

Í lok þessa hluta hefur fermingarbarnið...

- ... séð hvernig siðferði samfélagsins byggist á ríkjandi gildismati, er huglægt og breytilegt,
- ... öðlast innsýn í helstu siðfræði- og réttlætiskenningar samtímans,
- ... lært um hlutverk valds og forréttinda í samfélaginu, og um mikilvægi inngildingar (e. inclusion) jaðarhópa við mótun samfélagssáttmála.
- ... fengið fræðslu um stafræn samskipti og hvernig best er að greiða úr upplýsingaflækjunni sem kann að myndast á netinu.

SAMHENGID

Samband okkar við náttúruna og umheiminn

Mannkynið sprettur úr náttúrunni og er háð náttúrunni. Í lokaþætti námskeiðsins er staða manneskjunnar í náttúrunni til umfjöllunnar. Hvernig horfum við á dýrategundina *maður* í samhengi við náttúruna? Trónir maðurinn á toppnum og eigum við að horfa á heiminn út frá okkar forsendum og hagsmunum, eða eru þær forsendur mögulega takmarkaðar og hagsmuna okkar best gætt með því að horfa á okkur sem hluta af vistkerfum jarðar? Fjallað verður um loftlagsvána, náttúruvernd og dýrasiðfræði.

Viðfangsefni

- Umhverfisvernd
- Dýrasiðfræði
- Mannmiðja vs. náttúruhyggja
- Tilgangur lífsins
- Hnattræn hugsun

Í lok þessa hluta hefur fermingarbarnið...

- ... horft gagnrýnum augum á stöðu mannsins í heimsmynd sinni,
- ... kynnt sér helstu staðreyndir um loftslagsmál og hugleitt hvað best er að gera til að takast á við þá áskorun,
- ... skoðað og rökrætt meðferð og framkomu manna gagnvart öðrum dýrum og fyrirbærum náttúrunnar.

Fjórar meginstoðir húmanískrar fermingarfræðslu

Stofninn

Samband
okkar við
grundvöll
tilverunnar

Sjálfið

Samband
okkar við
okkur sjálf

Samfélagið

Samband
okkar á
milli

Samhengið

Samband
okkar við
náttúruna og
umheiminn

